

MEMO

Van wethouder Stam
Aan commissie Fysieke Leefomgeving
Datum 11 december 2020
Betreft Beantwoorden vragen RIB Visie Staart (motie Natuurlijke Wantijoevers)

Contactpersoon
E.T.G. Kelder
T 078 770 4859
E etg.kelder@dordrecht.nl

Achtergrond Motie Natuurlijke Wantijoevers

In mei 2019 is de Motie Natuurlijke Wantijoevers door GroenLinks en D66 aangeboden aan het college, waarin werd opgeroepen tot het aanbieden van een visie in datzelfde jaar met betrekking tot de oevers van het Wantijgebied. Eind 2019 is de motie vervolgens beantwoord met de memo "Visie n.a.v. Natuurlijke Wantijoevers", waarin werd voorgesteld de gevraagde visie uit te stellen naar 2020, zodat met verschillende partners een bredere visie en uitvoeringsprogramma kon worden opgesteld. Na behandeling van deze memo in de commissie Fysieke Leefomgeving begin 2020 en het beantwoorden van artikel 40-vragen die hier werden gesteld, is vervolgens in mei een raadsinformatiebrief en de "Visie Staart" aangeboden aan de raad. Hierbij is afgestemd dat deze wordt meegenomen in het participatietraject van de Omgevingsvisie.

Visie Staart

Op 16 september jl. is de hierboven benoemde raadsinformatiebrief en Visie Staart besproken in de commissie Fysieke Leefomgeving. Er zijn toen door GroenLinks een viertal vragen gesteld welke we in het vervolg van deze memo beantwoorden. Daarnaast is ook toegezegd te onderzoeken of de aangedragen punten van GroenLinks en sprekers kunnen leiden tot aanpassingen in de Raadsinformatiebrief en visie. Met betrekking hiertoe nemen we u kort mee in de achtergronden en uitgangspunten waarop deze raadsinformatiebrief en de visie zijn gebaseerd.

De Visie Staart is feitelijk de visie van de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR), met daarin onder meer de visie van de gemeente op de natuurlijke oevers. Het onderwerp van het atelier van het IABR is een duurzame gebiedsontwikkeling op de Staart met waterveiligheid als hefboom. Ook wordt in dit atelier gewerkt aan het onderwerp 'rivier als getijdenpark', waarin wij samen met de provincie, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat optrekken. Op de visiekaart van de IABR hebben we dit onderwerp zo aangegeven dat het aansluit bij onze visie (m.b.t. de Wantijoevers) en die van bovengenoemde partners. De Visie Staart is in feite dus de visie uitgewerkt door de IABR met daarin onze visie op natuurlijke oevers m.b.t. de Wantijoevers; het gemeentelijke gebied.

De input voor onze visie op de natuurlijke oevers komt uit de visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht', die recent separaat via een raadsinformatiebrief aan de raad is aangeboden. Echter, met de komst van de Omgevingswet en daarbinnen de Omgevingsvisie, stellen gemeenten in principe geen aparte visies meer op. De visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht' geldt hierop als uitzondering, omdat er nog geen visie bestond op de combinatie van thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezonde leefomgeving en cultureel erfgoed. De visie op het groenblauwe systeem is dan ook directe input voor de Omgevingsvisie, en is gebaseerd op strategische hoofdpunten. Voor het Wantij zijn deze hoofdpunten: (1) het verzachten van oevers en dijken en (2) de voorzieningen voor toegankelijkheid en recreatie rond het Wantij. De visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht', en daarmee ook deze principes die gericht zijn op het De Staart, zijn vervolgens meegenomen in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0.

Waar de raadsinformatiebrief en Visie Staart (met de visie van de gemeente op de natuurlijke oevers, voortkomend uit de visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht' en direct overgenomen in de Omgevingsvisie) zich dus op hoofdlijnen en op een abstracter niveau concentreert, gaan veel van de door GroenLinks ingebrachte stukken over concrete ecologische maatregelen. Na grondige bestudering van deze stukken constateren wij dan ook niet een inhoudelijke reden om wijzigingen aan te brengen in de visie zelf of de raadsinformatiebrief. De visie voldoet namelijk aan de oorspronkelijke vraag uit de motie uit 2019 om te komen tot een visie op de oevers van het Wantijgebied. Het meenemen van concrete ecologische maatregelen zoals deze zijn ingebracht, behoort niet in een visie op hoofdlijnen, maar in een volgend proces afgewogen te worden waarin ook de mogelijkheid bestaat voor andere partijen om hun mening en zienswijze te kunnen geven. Voor het aanpassen van de visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht' (m.b.t. de Wantijoevers) zijn abstractere voorstellen nodig. Deze input kan onder meer plaatsvinden via het ter inzage gelegde ontwerp Omgevingsvisie 1.0 (zie hiervoor: www.omgevingswetdordrecht.nl), waarin zoals benoemd de uitgangspunten van de visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht' zijn verwerkt.

Beantwoording vragen

Vraag 1: Aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van het gebied ten oosten Prins Hendrikbrug, ook voor recreatie: Hoe verhoudt zich dat tot natuurbescherming- en ontwikkeling in dat gebied?

Zoals in de visie is beschreven is er veel ruimte voor natuur én recreatie. We willen inzetten op een forse ecologische impuls met de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers en intergetijdenatuur. Dit bevordert niet alleen de biodiversiteit, maar het heeft ook een positieve impact op de natuur in en rondom de Dordtse Biesbosch. Het beschermen van nieuwe natuur is een belangrijk speerpunt in onze visie. De Structuurvisie 2040 benoemt ook dat we met de ontwikkeling van groenblauwe structuren de Dordtenaar beter willen verbinden en betrekken bij de natuur. Dit is nader uitgewerkt in onze visie 'Groenblauw Eiland van Dordrecht'. Het leefbaar en toegankelijk maken van de groenblauwe structuren voor inwoners hoort daarbij.

Natuur en recreatie moeten we in een goede balans ontwikkelen. Om deze balans tussen enerzijds aantrekkelijkheid en toegankelijkheid en anderzijds natuurbescherming- en ontwikkeling goed en evenwichtig te houden, houden we ook zorgvuldig rekening met onze verplichtingen vanuit de natuurwet- en regelgeving (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). De Wet natuurbescherming borgt de bescherming van de Biesbosch als Natura 2000-gebied en ook van beschermde soorten. Andere natuurgebieden vallen onder de bescherming van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het openstellen van terreinen voor recreanten kan alleen als dit vanuit de Wet natuurbescherming en vanuit het Natuurnetwerk Nederland mogelijk is.

Vraag 2: Geprojecteerde natuurontwikkeling heeft vooral het karakter van drassige oevers en getijdennatuur. Doet dat recht aan diversiteit aan natuurontwikkeling en is dat voldoende om biodiversiteit en ecologische verbindingen in het hele gebied tot stand te brengen?

Ja, de geprojecteerde natuurontwikkeling met drassige oevers en getijdenatuur in deze visie doet zeker recht aan de (bio)diversiteit in natuurontwikkeling. De reden is dat de potentieel natuurlijke vegetatie¹ op de plekken van geprojecteerde natuurontwikkeling juist bestaat uit moerassen en intergetijdenatuur. De typische

¹ De potentieel natuurlijke vegetatie is de vegetatie die we onder natuurlijke omstandigheden verwachten als de vegetatie zich spontaan, dat wil zeggen zonder beïnvloeding van de mens, kan ontwikkelen.

flora en fauna van de Dordtse Biesbosch komen daarom ook juist voor in zulke vegetaties. Veel typische soorten hebben het landelijk gezien moeilijk en zijn zeldzaam, omdat dit soort vegetaties niet veel meer voorkomt in onze regio. Daarbij komt dat we te maken hebben met bijzondere getijdeverschillen van tot wel 70 centimeter per dag, zulke getijdeverschillen zijn niet overal meer aanwezig. Zowel drassige oevers als intergetijden natuur zorgen ook voor goede ecologische verbindingen tussen de Wantij-monding in het Westen (Stadswerven) en het Natura 2000-gebied in het Oosten van de Staart.

Vraag 3: Bij de Grote Rug is een ingrijpende verandering voorzien. Hoe beoordelen we die? Welke verhouding in woningbouw en natuur en wat voor woningbouw is gewenst?

Dit is op dit moment nog slechts een idee en nog niet opgenomen in de Omgevingsvisie. Als het IABR atelier is afgerond worden de resultaten desgewenst aan de raad toegelicht, en als maatregelen in het kader van de bestrijding van de corona pandemie het toelaat, zal in mei/juni 2021 een tentoonstelling hierover zijn met ook debat(ten) voor de stad. Tevens valt de Grote Rug niet onder de visie natuurvriendelijke Wantijoevers (is nog eigendom van Evides).

Vraag 4: Bij Stadswerven wordt weinig aan groen en natuur gedaan. Wordt daarmee voldoende voldaan aan de ambitie om de monding van het Wantij de entree tot de Biesbosch te laten zijn en ecologische verbindingzones in hele gebied in stand te houden?

Bij Stadswerven zijn de huidige (door de raad vastgestelde) kaders uitgangspunt voor de ruimtelijke inrichting. Bij de ontwikkeling van Stadswerven wordt uiteraard rekening gehouden met de Wet Natuurbescherming. Indien nodig worden er ontheffingen aangevraagd en waar mogelijk wordt zoveel mogelijk gedaan om compenserende maatregelen te treffen. Echter, uitgaande van de vastgestelde kaders, maar bijvoorbeeld ook van de Wet Bodembescherming. Passend binnen de vastgestelde kaders, wordt tevens onderzocht om waar mogelijk groen aan de openbare ruimte toe te voegen. Bewoners en belanghebbenden zullen hierover te zijner tijd worden geïnformeerd. Ook geeft de ontwikkeling van Stadswerven het natuurinclusief bouwen aan bij de projectontwikkelaars. Dit is als eis opgenomen in de zogenaamde bouwenveloppen die volgens het raamkoopcontract gemeente/OCW opgesteld moeten worden.

De suggestie in de vraagstelling wordt echter gewekt dat sprake is van een gemeentelijke ambitie om de monding van het Wantij de entree tot de Biesbosch te laten zijn. Ons is deze ambitie niet bekend. Vermoedelijk is de genoemde ambitie afgeleid van de Visie van Stichting het Wantij (aanzet en bouwstenen voor een Visie over de Wantijzone); op pagina 27 uit deze visie van Stichting het Wantij (SHW) wordt gerefereerd naar de boottocht van 9 januari 2020. In de tekst beschrijft de SHW dat de partijen, waaronder de gemeente, hun ideeën op tafel hebben gelegd hetgeen heeft geresulteerd in een zogenaamde ambitiekaart met toelichting. Het gaat om ambities voor de Wantijzone en de Sliedrechtse Biesbosch, volgens de SHW. Op pagina 35 staat Kaart III, aanzet visie Stichting het Wantij Stadswerven. Op pagina 27 benoemt SHW ook dat de echte poort naar de Sliedrechtse Biesbosch de monding van het Wantij is.

De gezamenlijke boottocht heeft op 9 januari 2020, op uitnodiging van Staatsbosbeheer, daadwerkelijk plaatsgevonden met genoemde partijen. In het kader van die boottocht hebben vervolgens alle partijen ieder voor zich hun wensen op een kaart geschreven. Het was een eerste verkenning met de verzamelde wensen van ieder van de aanwezige partijen. SHW heeft toen inderdaad punten ingebracht die betrekking hebben op het projectgebied Stadswerven. Staatsbosbeheer heeft deze punten administratief verwerkt en vervolgens aan partijen toegezonden om

later te bespreken. Niets meer dan dat en er is dan ook geen sprake van een gezamenlijke keuze, noch van een door alle aanwezige partijen gedragen standpunt, in welke zin dan ook. Deze punten zijn tevens nooit getoetst aan de relevante kaders of bevestigd door de daartoe bevoegde organen (voor de gemeente: het college). Het heeft dus geen enkele beleidsstatus. Aan de 'ambitiekaart', die administratief is verwerkt door Staatsbosbeheer, kan geen enkel recht noch verwachting worden ontleend.

Vanuit de opgave Groenblauwe stad onderzoeken we de mogelijkheid van drijvend groen in het Stadswervengebied.